

The role of Moral disengagement and anxiety sensitivity in predicting the tendency to alcohol in adolescents

Sajjad Basharpour¹, Shirin Ahmadi², Vahid Fallahi³, Isa Eini Ardi⁴

1-Associate Professor of Psychology, Department of Psychology, School of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran. ORCID: 0000-0000-0002-2605

2-PhD student of psychology, School of Psychology and Educational Sciences, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran. ORCID: 0000-0003-0189-9575 E-mail: ahmadishirin89@gmail.com

3-PhD student of psychology, School of Psychology and Educational Sciences, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran. ORCID: 0000-0002-3477-0543

4-Expert the Drug Administration, Ardabil, Iran. ORCID: 0000-0002-3477-0543

Received: 14/08/2018

Accepted: 18/12/2018

Abstract

Introduction: Drinking alcohol during adolescence is a serious public health concern.

Aim: The purpose of this study was to predict the tendency toward alcohol consumption in adolescents based on Moral disengagement and anxiety sensitivity.

Method: This study was correlational. The statistical population of this study consisted of all second-grade male secondary school students of Parsabad city, who were studying in the year 2017. Of this sample population, 120 people were selected and responded to questionnaires of risk behaviors, Moral disengagement and anxiety sensitivity. Data were analyzed by descriptive statistics, Pearson correlation coefficient and multiple regression.

Results: The results of correlation coefficient showed that the tendency towards alcohol consumption with the total score of Moral disengagement, moral justification, Labeling wise, advantageous comparison, responsibility diffusion, Inhumanization, attribution of blame, Total score anxiety sensitivity, And the components of fear of physical sentiment, the fear of cognitive impairment, has a positive relationship.

Conclusion: The results of this study indicate that Moral disengagement and anxiety sensitivity are related to the tendency towards alcohol consumption in adolescents, which should be considered in prevention programs for drug and alcohol consumption.

Keywords: Moral disengagement, Anxiety sensitivity, Alcohol, Adolescents

---

How to cite this article : Basharpour, S., Ahmadi, Sh., Fallahi, V., & Eini Ardi, I. (2019). The role of Moral disengagement and anxiety sensitivity in predicting the tendency to alcohol in adolescents. *Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry*. 2019; 5 (6): 43-56 .
URL :<http://shenakht.muk.ac.ir/article-1-541-fa.pdf>

نقش بی‌اشتیاقی اخلاقی و حساسیت اضطرابی در پیش‌بینی گرایش به مصرف الکل در نوجوانان

سجادبشر پور^۱، شیرین احمدی^۲، وحید فلاحی^۳، عیسی عینی‌اردی^۴

۱. دانشیار، گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

۲. دانشجوی دکتری تخصصی روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

ایمیل: ahmadishirin89@gmail.com

۳. دانشجوی دکتری تخصصی روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

۴. کارشناس ستاد مبارزه با مواد مخدر، اردبیل، ایران.

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۷/۰۹/۲۷

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۷/۰۵/۲۳

چکیده:

مقدمه: مصرف مشروبات الکلی در طول نوجوانی یک نگرانی جدی در سلامت عمومی است.

هدف: پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی گرایش به مصرف الکل در نوجوانان بر مبنای مؤلفه‌های بی‌اشتیاقی اخلاقی و حساسیت اضطرابی انجام گرفت.

روش: پژوهش حاضر به روش همبستگی انجام شد. جامعه آماری پژوهش حاضر را کلیه دانش‌آموزان پسر مقطع متوسطه دوم مدارس دولتی شهرستان پارس‌آباد که در سال تحصیلی ۱۳۹۷ مشغول به تحصیل بودند تشکیل می‌دادند. از این جامعه نمونه‌ای به حجم ۱۲۰ نفر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند و به پرسشنامه‌های رفتارهای خطرپذیری، بی‌اشتیاقی اخلاقی و حساسیت اضطرابی پاسخ دادند. داده‌ها نیز توسط شاخص‌های آمار توصیفی، ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج ضریب همبستگی نشان داد گرایش به مصرف الکل با نمره کل بی‌اشتیاقی اخلاقی، مؤلفه‌های توجیه اخلاقی، برجسب زدن مدبرانه، مقایسه سودمند، تقسیم مسئولیت، غیرانسانی کردن، نسبت دادن سرزنش، نمره کل حساسیت اضطرابی و مؤلفه‌های ترس از احساسات بدنی، ترس از عدم کنترل شناختی ارتباط مثبت دارد. نتایج تحلیل رگرسیون نیز نشان داد متغیرهای بی‌اشتیاقی اخلاقی و حساسیت اضطرابی ۱۹ درصد از کل واریانس گرایش به مصرف الکل را پیش‌بینی می‌کند.

نتیجه‌گیری: نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که بی‌اشتیاقی اخلاقی و حساسیت اضطرابی از متغیرهای مرتبط با گرایش به مصرف الکل در نوجوانان است که باید در برنامه‌های پیشگیری از مصرف مواد و مشروبات الکلی در نظر گرفته شود.

کلیدواژه‌ها: بی‌اشتیاقی اخلاقی، حساسیت اضطرابی، الکل، نوجوانان

مقدمه

اعتیاد^۱ را می‌توان به عنوان یک حالت پایدار تعریف کرد که در آن ظرفیت فرد برای تنظیم رفتارهای اجباری جستجوی دارو کاهش می‌یابد بدون اینکه خطر پیامدهای منفی جدی این رفتار در نظر گرفته شود. اختلال مصرف الکل^۲ با مجموعه‌ای از نشانه‌های رفتاری و جسمانی تعریف شده که می‌تواند ترک، تحمل و اشتیاق را شامل شوند؛ اشتیاق برای الکل با میل شدید به مشروب خواری مشخص می‌شود که فکر کردن به هر چیز دیگری را مشکل می‌سازد و اغلب به شروع مشروب‌خواری منجر می‌شود؛ نشانه‌های مشکلات سلوک، افسردگی، اضطراب و بی‌خوابی اغلب با مشروب‌خواری زیادی همراه هستند و گاهی قبل از آن واقع می‌شود؛ مشکلات مرتبط با الکل در ایالات متحده سالیانه در ۲ میلیون و ۲۲ هزار مرگ نقش دارند (انجمن روان‌پزشکی آمریکا، ۲۰۱۳؛ ترجمه، رضایی و همکاران، ۱۳۹۴). مصرف مشروب‌های الکلی یکی از جدی‌ترین معضل‌های بشری و پیچیده‌ترین پدیده انسانی است که پایه و بنیان جامعه انسانی را تحلیل می‌برد (صادقی، شلانی، عابدی پریجا و صادقی، ۱۳۹۶). مصرف الکل در سرتاسر جهان شایع است و اغلب به عنوان یک عامل خطرناک به شمار می‌رود؛ طبق گزارش سازمان بهداشت جهانی (۲۰۱۴) هر سال علت مرگ و میر ۳/۳ میلیون نفر (۵/۹ درصد) در جهان ناشی از مصرف مشروبات الکلی است. پایه شروع مصرف الکل (غلظت الکل مصرفی) در جوانان ایرانی بالاست؛ به طوری که این میزان غلظت الکل مصرفی در اروپا ۳ درصد و در کشور ما ۴۰ درصد است. در هر حال، معضل اعتیاد به الکل، غیرقابل‌انکار است و متأسفانه مصرف الکل پیش

زمینه بسیاری از آسیب‌های اجتماعی محسوب می‌شود (شادنیا، ۲۰۱۰). مطالعات نشان داده‌اند که خطرناک‌ترین زمان برای آسیب‌پذیری بیش‌تر نسبت به پدیده‌ی مصرف مواد مراحل انتقالی زندگی است. در اوایل دبیرستان، نوجوانان با چالش‌ها و مسائل روانی- اجتماعی متعددی از جمله کنار آمدن و ارتباط با گروه همسال روبه‌رو می‌شوند. در واقع در اوایل نوجوانی است که فرزندان ما برای اولین بار با مواد مخدر مواجه می‌شوند. در طول دوره‌ی دبیرستان نیز با چالش‌های تربیتی و روان‌شناختی و اجتماعی خاص مواجه‌اند که می‌تواند به مصرف سیگار، مشروبات الکلی و سایر مواد بینجامد (طارمیان، ۱۳۸۳). مصرف مشروبات الکلی در طول نوجوانی یک نگرانی جدی در سلامت عمومی است (هانسون و چن^۳، ۲۰۰۷). برآوردهای اخیر نشان می‌دهد که الکل بیشترین استفاده را در بین نوجوانان دارد به این صورت که در اواخر دوره دبیرستان ۶۴ درصد نوجوانان مصرف الکل را تأیید کرده و ۴۷ درصد گزارش کرده‌اند که مقدار خیلی زیاد از مشروبات الکلی (حالت مستی‌آور) مصرف کرده‌اند (جانستون، اومالی، میچ، باچمن و اسپچولبرگ^۴، ۲۰۱۶). به نظر می‌رسد یکی از سازه‌های که می‌تواند در گرایش نوجوانان به مصرف الکل نقش داشته باشد بی‌اشتیاقی اخلاقی^۵ است. بی‌اشتیاقی اخلاقی فرآیند شناختی است که در آن افراد، توجهاتی را برای رفتارهایی که استانداردهای اخلاقی را نقض می‌کنند به کار می‌برند (بندورا و باربارانلی، کاپارا و پاستوریلی^۶، ۱۹۹۶). مطابق مبانی نظری، بی‌اشتیاقی اخلاقی صفت ثابتی نیست، بلکه یک جهت‌گیری شناختی نسبت به جهان است که با گذر

^۳. Hanson & Chen

^۴. Johnston, O'Malley, Miech, Bachman & Schulenberg

^۵. Moral disengagement

^۶. Bandura, Barbaranelli, Caprara & Pastorelli

^۱. addiction

^۲. alcohol

شواهد زیادی نشان می‌دهد که یکی دیگر از عوامل روان‌شناختی مهم، نقش حساسیت اضطرابی^{۱۱} در گرایش نوجوانان به مصرف مشروبات الکلی است (کونورد، لری-باریت، نیوتن و توپیر^{۱۲}، ۲۰۱۳). حساسیت اضطرابی به ترس از احساسات مرتبط با برانگیختگی (فرگوس و باردن^{۱۳}، ۲۰۱۳)، اضطراب یا نشانه‌های اضطرابی اشاره دارد و از این عقیده ناشی می‌شود که این نشانه‌ها پیامدهای بالقوه آسیب‌زای جسمانی، روان‌شناختی و اجتماعی دارند (تیلور^{۱۴}، ۲۰۱۴). امروزه نقش حساسیت اضطرابی در اختلالات سوءمصرف مواد و الکل (اللان، ماکاتی، نور، راینس و اشمیت^{۱۵}، ۲۰۱۵) و مشکلات مربوط به مصرف الکل (چاندلی، لیوب، مسسمان-موری و وارد^{۱۶}، ۲۰۱۴) مورد توجه است. استرس و اضطراب به طور گسترده‌ای علت وابستگی و اشتیاق به مصرف مشروبات الکلی در نظر گرفته می‌شود (بریس، سینها و هیلگ^{۱۷}، ۲۰۱۱). استیوارد و کنرود^{۱۸} (۲۰۰۸) نشان دادند حساسیت اضطرابی یک عامل آسیب‌پذیری رایج برای اختلالات مصرف مشروبات الکلی است و با مشکلات نوشیدن مشروبات الکلی ارتباط دارد (اشمیت، باکتر و کیوگ^{۱۹}، ۲۰۰۷). ولیوتزکی-تیلور، گیولوت، پانگ، کرکپاتریک و زولونسکی^{۲۰} (۲۰۱۵) گزارش دادند حساسیت اضطرابی بالا با مصرف بیشتر مشروبات الکلی همراه است. مک کال، هیوتن، استیفن^{۲۱} (۲۰۱۷) در پژوهشی با عنوان اضطراب، حساسیت اضطرابی و استرس

زمان رشد می‌کند و تحت تأثیر بافت‌های اجتماعی که شخص در آن عمل می‌کند قرار دارد (موری^۱، ۲۰۰۸). پژوهشگران نشان دادند که افراد دارای بی‌اشتیاقی اخلاقی بالا تمایل بیشتری به شرکت در رفتارهای بزهکارانه، سطح بالاتر پرخاشگری و سطوح پایین‌تر گناه و گرایش به نفع اجتماعی دارند (بندورا و همکاران، ۱۹۹۶). شواهد پژوهشی در میان جمعیت مجرمان نوجوان، نشان می‌دهد بی‌اشتیاقی اخلاقی رفتارهای تهاجمی (کریاکیدس^۲، ۲۰۰۸)، بزهکاری (مولفورد^۳، ۲۰۰۴) و دستگیری‌های مجدد (کاردول، پیکور، جنینگ، کوپس و میولوی^۴، ۲۰۱۵) را پیش‌بینی می‌کند. نیوتن، اندرز، چامپاین و تیسون^۵ (۲۰۱۴) با تحقیقی بر روی نوجوانان گزارش دادند که بی‌اشتیاقی اخلاقی یکی از عوامل خطر ساز فردی در مصرف الکل و حشیش در نوجوانان است. همچنین بی‌اشتیاقی اخلاقی یک مکانیسم اساسی خطرناک برای رفتارهای ضداجتماعی است (لوک، هاید، دنیل، شاو، کریستین و همکاران^۶، ۲۰۱۰)؛ و با رفتارهای پرخاشگری ارتباط دارد (کوکنوس، ویولگاریدوس، ماندرالیا و پاروسیدوس^۷، ۲۰۱۶). توماس و افروودیت پینا^۸ (۲۰۱۶) نشان دادند که بی‌اشتیاقی اخلاقی نقش مهمی در تسهیل و تقویت رفتار اذیت و آزار جنسی دارد. بی‌اشتیاقی اخلاقی مصرف الکل در نوجوانان، (بارنس، ویلت، هافمن و داینچف^۹، ۱۹۹۹) را پیش‌بینی می‌کند؛ و یک عامل خطر برای نوشیدن الکل در میان نوجوانان است (نیوتن، هاوارد و تیسون^{۱۰}، ۲۰۱۲).

¹¹. anxiety sensitivity

¹². Conrod, O'Leary-Barrett, Newton & Topper

¹³. Fergus & Bardeen

¹⁴. Taylor

¹⁵. Allan, Macatee, Norr, Raines & Schmidt

¹⁶. Chandley, luebbe, messman-moore & ward

¹⁷. Breese, Sinha & Heilig

¹⁸. Stewart & Conrod

¹⁹. Schmidt, Buckner & Keough

²⁰. Wolitzky-Taylor, Guillot, Pang, Kirkpatrick & Zvolensky

²¹. McCaul, Hutton & Stephens

¹. Moore

². Kiriakidis

³. Mulford

⁴. Cardwell, Piquero, Jennings, Copes & Schubert

⁵. Newton, Andrews & Champion

⁶. Luke, Hyde, Daniel, Shaw, Kristin & et al

⁷. Kokkinos, Voulgaridou, Mandrali & Parousidou

⁸. Thomas & Afroditi Pina

⁹. Barnes, Welte, Hoffman & Dintcheff

¹⁰. Newton, Havard & Teesson

ادراک شده با ولع مصرف نوشیدن الکل به این نتیجه رسیدند شاخص های اضطرابی مانند حساسیت اضطرابی در مقایسه با استرس ادراک شده بیشتر با اختلالات مصرف مشروبات الکلی ارتباط دارد. بورخس، لوجز، فلتون و متریک^۱ (۲۰۱۸) در مطالعات خود گزارش دادند دادند حساسیت اضطرابی در اوایل نوجوانی به عنوان یک پیش بینی کننده قابل توجه در افزایش مصرف الکل در دوران جوانی است.

بنابراین با توجه به موارد ذکر شده، ضرورت شناسایی عوامل خطرپذیری مربوط به استفاده از مشروبات الکلی از یک سو و اهمیت متغیرهای پژوهش حاضر در گرایش به مصرف مشروبات الکلی نوجوانان از سوی دیگر، پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به این سؤال است که آیا بی-اشتیاقی اخلاقی و حساسیت اضطرابی در پیش بینی گرایش به مصرف الکل در نوجوانان نقش دارد؟

روش

روش این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانش آموزان پسر مقطع متوسطه دوم مدارس دولتی شهرستان پارس آباد در سال تحصیلی ۱۳۹۷ تشکیل دادند. چون حداقل حجم نمونه در تحقیقات همبستگی ۳۰ نفر به ازای هر متغیر است در این پژوهش به دلیل متغیر پیش بین تعداد ۹۰ نفر کفایت می-کرد (دلاور، ۲۰۰۶)، ولی برای افزایش اعتبار نتایج، تعداد ۱۲۰ نفر (دانش آموز پسر) از این دانش آموزان به روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای از جامعه آماری فوق انتخاب شد. اشتغال به تحصیل در مقطع متوسطه دوم در زمان پژوهش و تمایل دانش آموزان برای شرکت در

پژوهش معیار ورود و عدم تمایل به شرکت در پژوهش معیار خروج بود. روند اجرای پژوهش حاضر بدین صورت بوده است که بعد از کسب مجوز از آموزش و پرورش شهرستان پارس آباد، ابتدا لیست تمامی مدارس دبیرستان پسرانه شهرستان پارس آباد که ۸ مدرسه را شامل می شد، تهیه و ۲ مدرسه از بین آن ها و از هر مدرسه سه کلاس به تصادف انتخاب شد. سپس پژوهشگر با حضور در مدارس و ضمن هماهنگی با مدیر و دبیران مدارس مربوطه، ابتدا هدف تحقیق برای آن ها بیان شد و سپس از آن ها خواسته شد به پرسشنامه های رفتارهای خطرپذیری، بی اشتیاقی اخلاقی و حساسیت اضطرابی پاسخ دهند. در این پژوهش، تمام آزمودنی ها برای شرکت در پژوهش آزادی کامل داشته و قبل از تکمیل پرسشنامه جهت رعایت ملاحظات اخلاقی اهداف پژوهش به آن ها از طریق معلم مدرسه و مشاور مدرسه توضیح داده شد و به آن ها اطمینان داده شد که اطلاعات جمع آوری شده به صورت گروهی تحلیل خواهد شد. به منظور تجزیه و تحلیل داده ها نیز با استفاده از نرم افزار SPSS-20 از آماره های توصیفی نظیر میانگین و انحراف استاندارد و تحلیل های استنباطی همچون ضریب همبستگی پیرسون و آزمون رگرسیون خطی چندگانه استفاده شد.

ابزار

پرسشنامه رفتارهای خطرپذیری: این پرسشنامه شامل ۲۸ سؤال توسط محمدی زاده و همکاران (۱۳۸۸) با بررسی ابزارهای معتبر در حوزه خطرپذیری همچون پرسشنامه خطرپذیری نوجوانان^۲ (گالونه، مور، موس و بوید^۳،

^۲. adolescents risk-taking Questionnaire

^۳. Gullone, Moore, Moss & Boyd

^۱. Borges, Lejuez, Felton & Metrics

بالایی را در آزمون قضاوت اخلاقی نشان داد و ضریب پایایی آن نیز ۰/۸۲ گزارش شده است (بندورا و همکاران، ۱۹۹۶). ضریب پایایی آن در پژوهش حاضر به ترتیب ۰/۷۷ برای توجیه اخلاقی، ۰/۷۶ برای زبان مدبرانه، ۰/۸۲ برای مقایسه سودمند، ۰/۷۷ برای جابجایی مسئولیت، ۰/۷۶ برای پخش مسئولیت، ۰/۷۵ تحریف پیامدها، ۰/۷۸ اسناد دادن سرزنش، ۰/۷۹ برای غیرانسانی کردن و برای نمره کل بی‌اشتیاقی اخلاقی ۰/۹۱ به دست آمد.

پرسشنامه حساسیت اضطرابی: این پرسشنامه توسط رایس، پیترسون، گارسکی و مک‌نالی^۲، (۱۹۸۶) ساخته شده است؛ یک نمونه خود گزارش دهی بوده و دارای ۱۶ آیتم به صورت مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت (خیلی کم = ۰ تا خیلی زیاد = ۴) است. هر آیتم این عقیده که احساسات اضطرابی به صورت ناخوشایند تجربه می‌شوند و توان منتهی شدن به پیامد آسیب‌زا دارند را منعکس می‌نماید. درجه تجربه ترس از نشانه‌های اضطرابی با نمرات بالاتر مشخص می‌شود و دامنه نمرات بین ۶۴-۰ است. ساختار این پرسشنامه از سه عامل بنام ترس از احساسات بدنی (۸ سؤال)، ترس از عدم کنترل شناختی (۴ سؤال) و ترس از مشاهده شدن توسط عموم (۴ سؤال) تشکیل شده است. بررسی ویژگی‌های روان سنجی این مقیاس، دارای ثبات درونی بالای آن را (آلفای بین ۹۰-۸۰ درصد) نشان داده است. پایایی بازآزمایی بعد از دو هفته این مقیاس ۷۵ درصد به مدت سه سال ۷۱ درصد بوده است که نشان می‌دهد حساسیت اضطرابی یک سازه شخصیتی پایدار است (رایس و همکاران، ۱۹۸۶). اعتبار آن در نمونه‌ی ایرانی بر اساس سه روش همسانی درونی، بازآزمایی و توصیفی

(۲۰۰۰) و پرسشنامه سیستم کنترل رفتار پرخطر جوانان (برنر، کان، کینچین، گرنباوم، والن و همکاران^۱، ۲۰۰۴) و با در نظر گرفتن شرایط فرهنگی و محدودیت‌های اجتماعی جامعه ایران ساخته شده است. آزمودنی‌ها به سؤالات این پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرت ۵ نقطه‌ای کاملاً موافق (۵) تا کاملاً مخالف (۱) پاسخ می‌دهند. پایایی مقیاس خطرپذیری نوجوانان ایرانی به روش همسانی درونی و با ضریب آلفای کرونباخ و روایی سازه آن با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی و روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی مورد بررسی قرار گرفت. به طوری که میزان آلفای کرونباخ برای مقیاس کل ۰/۹۴ به دست آورده‌اند (محمدی زاده و همکاران، ۱۳۸۸). در پژوهش حاضر از زیرمقیاس مصرف الکل این پرسشنامه استفاده شد که آلفای کرونباخ آن ۰/۹۰ به دست آمد.

پرسشنامه بی‌اشتیاقی اخلاقی: این پرسشنامه یک پرسشنامه ۳۲ سؤالی است که برای ارزیابی استعداد فرد برای بی‌اشتیاقی اخلاقی طراحی شده است (بندورا و همکاران، ۱۹۹۶). مقیاس بی‌اشتیاقی اخلاقی ۸ مکانیسم بی‌اشتیاقی اخلاقی را ارزیابی می‌کند که عبارت‌اند از: توجیه اخلاقی، برجسب زدن مدبرانه، مقایسه سودمند، جابجایی مسئولیت، تقسیم مسئولیت، بی‌اعتنایی به پیامدها، غیرانسانی کردن، نسبت دادن سرزنش. هریک از این ۸ مکانیسم به وسیله ۴ آیتم اندازه‌گیری می‌شود. آزمودنی‌ها به سؤالات این پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرت ۵ نقطه‌ای کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۵) پاسخ می‌دهند. موارد بالاتر در هر خرده مقیاس نشانگر بالاتر بودن آن مکانیسم است، نمرات بالاتر در کل عامل‌ها نیز بی‌اشتیاقی بالای اخلاقی را نشان می‌دهد، این پرسشنامه همبستگی

^۲. Reiss, Peterson, Gurskey & McNally

^۱. Brenner, Kann, Kinchen, Grunbaum & Whalen

محاسبه شد که برای کل مقیاس به ترتیب ضرایب اعتبار ۰/۹۳، ۰/۹۵، ۰/۹۷ به دست آمد. روایی پرسشنامه مذکور با توجه به همبستگی خرده مقیاس‌ها با مقیاس کل و با یکدیگر محاسبه شد. ضرایب همبستگی با نمره‌ی کل در حد رضایت‌بخش و بین ۰/۷۴ تا ۰/۸۸ متغیر بود. همبستگی بین خرده مقیاس‌ها نیز بین ۰/۴۰ تا ۰/۶۸ متغیر بود (بایرامی و اکبری، ۲۰۱۱).

یافته‌ها

تعداد ۱۲۰ دانش‌آموز پسر مقطع متوسطه دوم با میانگین سنی ۱۶/۴۳ و انحراف معیار ۰/۵۱۷ در این پژوهش، شرکت داشتند.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی چندگانه استفاده شد. قبل استفاده از این

آزمون‌ها، مفروضه‌هایی که استفاده از آن‌ها را مجاز می‌شمارند، موردبررسی قرار گرفت. مفروضه‌ی وجود رابطه‌ی خطی بین متغیرهای پیش‌بین و ملاک با توجه به نمودار پراکنش متغیرها (نشانگر وجود رابطه‌ی خطی بین متغیرهای پیش‌بین و ملاک)، مفروضه‌ی نرمال بودن توزیع داده‌ها با استفاده از آزمون کولموگروف اسمیرنف ($P > ۰/۰۵$)، مفروضه‌ی استقلال باقیمانده‌ها با استفاده از آماره‌ی دوربین-واتسون (قرارگیری در بازه‌ی ۱/۵ تا ۲/۵) و مفروضه‌ی نبود هم‌خطی چندگانه بین متغیرهای مستقل با استفاده از شاخص تولرانس (بزرگتر از ۰/۱)، مورد تأیید قرار گرفت. در جداول زیر به آماره‌های توصیفی و استنباطی پرداخته می‌شود.

جدول ۱: میانگین، انحراف معیار و ماتریس همبستگی متغیر بی‌اشتیاقی اخلاقی و مؤلفه‌های آن با گرایش به مصرف الکل

متغیر	M ± SD	(۱)	(۲)	(۳)	(۴)	(۵)	(۶)	(۷)	(۸)	(۹)	(۱۰)	(۱۱)	(۱۲)	(۱۳)	(۱۴)
بی‌اشتیاقی اخلاقی (۱)	۹۱/۸۹ (±۱۷/۷۵)	۱													
توجیه اخلاقی (۲)	۱۱/۳۷ (±۳/۲۷)	۰/۷۴**	۱												
برچسب زدن مدبرانه (۳)	۱۱/۷۳ (±۳/۰۷)	۰/۷۹**	۰/۵۰**	۱											
مقایسه سودمند (۴)	۱۱/۹۷ (±۳/۰۷)	۰/۷۵**	۰/۴۴**	۰/۵۹**	۱										
جابجایی مسئولیت (۵)	۱۱/۵۲ (±۲/۹۷)	۰/۷۶**	۰/۵۱**	۰/۵۲**	۰/۴۹**	۱									
تقسیم مسئولیت (۶)	۱۰/۷۱ (±۲/۹۸)	۰/۷۴**	۰/۵۳**	۰/۵۵**	۰/۵۹**	۰/۵۶**	۱								
بی‌اعتنایی به پیامدها (۷)	۱۲/۱۶ (±۳/۲۸)	۰/۴۶**	۰/۲۱*	۰/۳۲**	۰/۲۲*	۰/۲۶**	۰/۲۲*	۱							
غیرانسانی کردن (۸)	۱۱/۷۰ (±۲/۹۸)	۰/۸۰**	۰/۶۰**	۰/۵۰**	۰/۵۳**	۰/۶۰**	۰/۵۴**	۰/۲۸**	۱						
نسبت دادن	۱۱/۵۳ (±۲/۷۲)	۰/۷۲**	۰/۴۰**	۰/۵۸**	۰/۵۰**	۰/۴۸**	۰/۴۹**	۰/۲۰*	۰/۵۳**	۱					

حساسیت	۳۳/۶۸	۵۰**	۰/۳۰**	۰/۴۱**	۰/۳۷**	۰/۳۷**	۰/۳۵**	۴۳**	۳۳**	۳۴**	۱
اضطرابی (۱۰)	(±۴/۶۵)	.	۰/۴۴**	۰/۵۱**	۰/۴۴**	۰/۴۴**	۰/۴۲**	۰/	.	.	.
ترس از احساسات بدنی (۱۱)	۱۲/۹۷	۶۶**	۰/۴۴**	۰/۵۱**	۰/۴۴**	۰/۴۴**	۰/۴۲**	۵۹**	۵۴**	۴۲**	۰/۷۶**
	(±۳/۱۷)	.	۰/۴۴**	۰/۵۱**	۰/۴۴**	۰/۴۴**	۰/۴۲**	۰/	.	.	.
ترس از عدم کنترل شناختی (۱۲)	۹/۸۰	۰/۱۲	۰/۱۳	۰/۰۱۹	۰/۰۳۸	۰/۲۱*	۰/۱۲	۰/۷۶	۰/۰۳۰	۰/۰۴۹	۰/۴۳**
	(±۱/۹۲)	۰/۱۲	۰/۱۳	۰/۰۱۹	۰/۰۳۸	۰/۲۱*	۰/۱۲	.	۰/۰۳۰	۰/۰۴۹	۰/۰۱۰
ترس از مشاهده شدن (۱۳)	۱۰/۸۸	۰/۰۴۳	۰/۰۹۷	۰/۱۱	۰/۰۸۷	۰/۱۱	۰/۲۲	۰/۲۳	۰/۰۸۱	۰/۰۹۱	۰/۱۶
	(±۲/۳۳)	۰/۰۴۳	۰/۰۹۷	۰/۱۱	۰/۰۸۷	۰/۱۱	۰/۲۲	.	۰/۰۸۱	۰/۰۹۱	۰/۱۶
گرایش به مصرف الکل (۱۴)	۱۳/۴۰	۴۱**	۰/۴۲**	۰/۱۹*	۰/۳۲**	۰/۱۲	۰/۲۹**	۰/۱۷	۳۴**	۳۸**	۳۴**
	(±۱/۵۱)	.	۰/۴۲**	۰/۱۹*	۰/۳۲**	۰/۱۲	۰/۲۹**	۰/۱۷	۰/۳۵**	۰/۳۸**	۰/۱۸*

سرزنش ($r=0/38$ ؛ $p < 0/05$)، نمره کل حساسیت اضطرابی ($r=0/35$ ؛ $p < 0/01$) و مؤلفه‌های ترس از احساسات بدنی ($r=0/34$ ؛ $p < 0/01$) و ترس از عدم کنترل شناختی ($r=0/18$ ؛ $p < 0/05$)، ارتباط مثبت و معنادار دارد.

نتایج ضریب همبستگی نشان داد گرایش به مصرف الکل با نمره کل بی‌اشتیاقی اخلاقی ($r=0/41$ ؛ $p < 0/01$)، مؤلفه‌های توجیه اخلاقی ($r=0/42$ ؛ $p < 0/01$)، برجسب زدن مدبرانه ($r=0/19$ ؛ $p < 0/05$)، مقایسه سودمند ($r=0/32$ ؛ $p < 0/01$)، تقسیم مسئولیت ($r=0/29$ ؛ $p < 0/01$)، غیرانسانی کردن ($r=0/34$ ؛ $p < 0/05$)، نسبت دادن

جدول ۲ نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه برای گرایش به مصرف الکل بر اساس بی‌اشتیاقی اخلاقی و حساسیت اضطرابی

Sigof F	F	R ²	R	مدل
۰/۰۰۱	۱۲/۱۶	۰/۱۹	۰/۴۴	۱

گرایش به مصرف الكل بر اساس متغیرهای بی‌اشتیافی اخلاقی و حساسیت اضطرابی معنادار است.

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که متغیرهای پیش بین حدود ۱۹ درصد واریانس گرایش به مصرف الککل را پیش‌بینی می‌کند. نسبت F نیز بیانگر این است که رگرسیون متغیر

جدول ۳ ضرایب بتا و آزمون معناداری T بر اساس مؤلفه‌های بی‌اشتیاقی اخلاقی

متغیر ملاک	متغیرهای پیش بین	B	STE	β	T	Sig
گرایش به مصرف الکل	مقدار ثابت	۱۰/۲۷	۰/۶۷۴		۱۵/۱۷	۰/۰۰۱
	توجیه اخلاقی	۰/۱۹۸	۰/۰۵۲	۰/۴۳۲	۳/۷۶	۰/۰۰۱
	برچسب زدن مدبرانه	۰/۱۲۹	۰/۰۶۰	۰/۲۶۲	۲/۱۷	۰/۰۵
	مقایسه سودمند	۰/۰۹۶	۰/۰۵۷	۰/۱۹۳	۱/۹۷	۰/۰۵
	جابجایی مسئولیت	۰/۱۴۶	۰/۰۵۷	۰/۲۹۱	۲/۵۹	۰/۰۱
	تقسیم مسئولیت	۰/۰۴۰	۰/۰۵۹	۰/۰۷۸	۰/۶۷۷	۰/۵۰
	بی‌اعتنایی به پیامدها	۰/۰۵۲	۰/۰۴۰	۰/۱۱۳	۱/۳۷	۰/۱۹
	غیرانسانی کردن	۰/۰۲۱	۰/۰۶۵	۰/۰۴۱	۰/۳۲۸	۰/۷۴
	نسبت دادن سرزنش	۰/۱۴۹	۰/۰۵۱	۰/۳۱۷	۲/۹۰	۰/۰۰۵

درصد (T=۲/۵۹) و نسبت دادن سرزنش با مقدار بتای ۰/۳۲ درصد (T=۲/۹۰) می‌توانند به صورت معناداری گرایش به مصرف الکل در نوجوانان را پیش‌بینی کنند.

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که توجیه اخلاقی با بتای ۴۳ درصد (T=۳/۷۶)، برچسب زدن مدبرانه با مقدار بتای ۲۶ درصد (T=۲/۱۷) مقایسه سودمند با مقدار بتای ۱۹ درصد (T=۹۷/۱)، جابجایی مسئولیت با مقدار بتای ۲۹

جدول ۴ ضرایب بتا و آزمون معناداری T بر اساس مؤلفه‌های حساسیت اضطرابی

متغیر ملاک	متغیرهای پیش بین	B	STE	β	T	Sig
گرایش به مصرف الکل	مقدار ثابت	۹/۷۸	۰/۹۹۹		۹/۷۱	۰/۰۰۱
	ترس از احساسات بدنی	۰/۱۶۲	۰/۰۴۲	۰/۳۴	۳/۸۳	۰/۰۰۱
	ترس از عدم کنترل شناختی	۰/۱۳۰	۰/۰۶۵	۰/۱۷۳	۱/۹۸	۰/۰۵
	ترس از مشاهده شدن	۰/۰۲۷	۰/۰۵۶	۰/۰۴۲	۰/۴۷۷	۰/۶۳۴

مصرف مشروبات الکلی در طول نوجوانی یک نگرانی جدی در سلامت عمومی است. پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی مصرف الکل در نوجوانان بر مبنای مؤلفه‌های بی‌اشتیاقی اخلاقی و حساسیت اضطرابی انجام گرفت. نتایج ضریب همبستگی نشان داد گرایش به مصرف الکل با نمره کل بی‌اشتیاقی اخلاقی و مؤلفه‌های توجیه اخلاقی، برچسب زدن مدبرانه، مقایسه سودمند، تقسیم مسئولیت، غیرانسانی کردن و نسبت دادن سرزنش ارتباط مثبت دارد.

نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد که ترس از احساسات بدنی با مقدار بتای ۳۴ درصد (T=3/83)، ترس از عدم کنترل شناختی با مقدار بتای ۰/۱۷ (T=1/98) می‌توانند به صورت معناداری گرایش به مصرف الکل در نوجوانان را پیش‌بینی کنند.

بحث و نتیجه‌گیری

اعمال خود، مقایسه سودمند: از راه مقایسه اعمال زشت خود با اعمال بدتر از آن. از طریق تقسیم مسئولیت: انجام یک عمل زشت به طور گروهی. غیرانسانی کردن: بدون اینکه هیچ نوع احساس شرمساری در فرد ایجاد بشود؛ و با گفتن اینکه همه مواد مصرف می کنند و اسناد سرزنش: استناد به گفته و یا عمل دیگران، پیامدهای منفی رفتار اعتیادی خود را نادیده گرفته و وجود مشکلات مرتبط با مصرف مواد را انکار می کنند؛ بنابراین هر اندازه افراد از مکانیسم های بی اشتیاقی اخلاقی بیشتری استفاده کنند، تغییرات فاحشی در اعمال اخلاقی آنها، بدون تغییر یافتن ساختار شخصیتی یا نظام های ارزیابی شخصی آنها، به وجود می آید؛ که این فرایندهای خود تبرئه ساز توجیه کننده بسیاری از رفتارهای غیرانسانی بوده که باعث می شود افراد به رفتارهای مشکل زای خود از جمله مصرف مواد ادامه دهند (بندورا، ۱۹۸۶؛ بشرپور، احمدی و نریمانی، ۱۳۹۴). بر این اساس می توان گفت نوجوانانی که از نگرش های غیراخلاقی حمایت می کنند و بی اشتیاقی اخلاقی بیشتری دارند و بیشتر احتمال دارد که از مشروبات الکلی استفاده کنند (نیتون، بارت، اسوافیلد و تیسون^۲، ۲۰۱۴).

نتایج ضریب همبستگی نشان داد گرایش به مصرف الکل با نمره کل حساسیت اضطرابی و مؤلفه های ترس از احساسات بدنی و ترس از عدم کنترل شناختی ارتباط مثبت دارد. نتایج تحلیل رگرسیون نشان می دهد که ترس از احساسات بدنی با مقدار بتای ۳۴ درصد، ترس از عدم کنترل شناختی با مقدار بتای ۱۷ درصد می توانند به صورت معناداری گرایش به مصرف الکل در نوجوانان را پیش بینی کنند.

نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که توجیه اخلاقی با بتای ۴۳ درصد، برچسب زدن مدبرانه با مقدار بتای ۲۶ درصد، مقایسه سودمند با مقدار بتای ۱۹ درصد، جابجایی مسئولیت با مقدار بتای ۲۹ درصد و نسبت دادن سرزنش با مقدار بتای ۳۲ درصد می توانند به صورت معناداری گرایش به مصرف الکل در نوجوانان را پیش بینی کنند. این یافته ها با نتایج یافته های مولفورد (۲۰۰۴)، کریاکیدس (۲۰۰۸)، هاید و همکاران (۲۰۱۰)، نیتون و همکاران (۲۰۱۴)، کرادول و همکاران (۲۰۱۵)، کوکینوس و همکاران (۲۰۱۶) و توماس و همکاران (۲۰۱۶)، مبنی بر اینکه بی اشتیاقی اخلاقی مصرف الکل در نوجوانان را پیش بینی می کند (بارنس، ویلت، هافمن و دایتچف^۱، ۱۹۹۹) و یک عامل خطر برای مصرف مشروبات الکلی در میان نوجوانان است (نیتون و همکاران، ۲۰۱۲) همسو است.

در تبیین این فرض می توان گفت موضوع اخلاق بهترین مثال است برای اینکه چگونه ماهیت رفتار به موقعیت وابسته است. هر چند که فرد ممکن است اصول اخلاقی قاطعی داشته باشد، با این حال مکانیسم های وجود دارند که می توان از آنها برای بر حذر داشتن فرد از سرزنش خویشان به خاطر اعمال سزاوار سرزنش سود جست. این مکانیسم ها افراد را قادر می سازند تا از اصول اخلاقی خود سرپیچی کنند بی آنکه خود را خوار بشمارند؛ به عبارت دیگر افراد دارای بی اشتیاقی اخلاقی بالا، به علت بی-علاقگی به موضوعات اخلاقی، جهت گیری های شناختی که در جریان اجتماعی شدن این افراد شکل می گیرد و از راه توجیه اخلاقی: یعنی توجیه غیرعادی رفتارهای نامناسب خود. برچسب زدن مدبرانه: بی اهمیت جلوه دادن

². Newton, Barrett, Swaffield & Teesson

¹. Barnes, Welte, Hoffman & Dintcheff

حساسیت اضطرابی پیش بینی کننده گرایش به مصرف الکل در میان نوجوانان است.

محدود بودن حجم نمونه و عدم کنترل متغیرهای جمعیت شناختی از جمله محدودیت های پژوهش حاضر بود؛ بنابراین پیشنهاد می شود پژوهش های آتی بر روی جامعه و نمونه وسیع تر و با کنترل متغیرهای جمعیت شناختی انجام شود و از لحاظ کاربردی با توجه به اهمیت بی-اشتیاقی اخلاقی و حساسیت اضطرابی در گرایش به مصرف الکل در نوجوانان، لزوم ارائه کارگاه های آموزشی برای کاهش و مقابله با راهبردهای بی-اشتیاقی اخلاقی و یادگیری خودکنترلی در شرایط استرسزا پیشنهاد می گردد.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله از همکاری های مشفقانه ریاست آموزش و پرورش، مدیر، مشاور و معلمان مدارس شهرستان پارس آباد که در اجرا و انجام پژوهش ما را یاری نمودند و کلی دانش آموزان شرکت کننده در پژوهش کمال تشکر و قدردانی می شود.

References

- Allan, N. P., Macatee, R.J., Norr, A. M., Raines, A. M., & Schmidt, N. B. (2015). Relations between common and specific factors of anxiety sensitivity and distress tolerance and fear, distress, and alcohol and substance use disorders. *Journal of Anxiety Disorders*, 33, 81-89.
- American Psychiatric Association (2013). *Diagnostic and Statistical Manual of Dysm-5 Disorders*. Translated by: Rezaie, F., Fakhraee, A., Farmand, A., Nilofari, A., Hashemi, Azar, J.,

این یافته با نتایج مطالعات استیوارد و همکاران (۲۰۰۸)، برییس و همکاران (۲۰۱۱)، کونورد و همکاران (۲۰۱۳)، چاندلی و همکاران (۲۰۱۴)، اللان و همکاران (۲۰۱۵)، اشمیت و همکاران (۲۰۰۷)، ولیوتزکی و همکاران (۲۰۱۵) و مک کال و همکاران (۲۰۱۷)، مبنی بر اینکه حساسیت اضطرابی در اوایل نوجوانی به عنوان یک پیش بینی کننده قابل توجه در افزایش مصرف الکل در دوران جوانی است و بورخس و همکاران (۲۰۱۸) همخوان است. در تبیین این فرض می توان اظهار داشت اضطراب شدید، آشفتگی و ناامیدی می تواند کنترل بر رفتار فرد را کاهش داده و از توانایی او برای حل مسئله بکاهد و او را آماده اعتیاد و مصرف بیشتر مواد کند (توئیتس^۱، ۱۹۸۲). شواهد زیادی نشان می دهد که نوجوانان با حساسیت اضطرابی بالا ممکن است از الکل به عنوان وسیله ای برای مقابله با اضطراب استفاده کنند (کامیو، استیوارد و لوبا^۲، ۲۰۰۱)؛ به عبارت دیگر فرد دارای حساسیت اضطرابی بالا نه تنها رویداد استرسزا، بلکه وقایع نسبتاً عادی را فاجعه آمیز تلقی می کند، در حالی که فرد دارای حساسیت اضطرابی پایین، این رویدادها را نامطلوب تلقی کرده ولی در مورد آنها دست به فاجعه سازی نمی زند؛ بنابراین، می توان نتیجه گرفت که ارزیابی فرد از یک موقعیت استرسزا در پیامدهای بعدی آن نقش تعیین کننده دارد. بر همین اساس، بررسی های متعددی نشان می دهد که حساسیت اضطرابی یک عامل آسیب پذیری مهم در ایجاد و تداوم اختلالات روانی است (کاکس، بورگر، تیلور، فانتس و رس^۳، ۲۰۰۱). این نتیجه بیانگر این واقعیت است که

¹. Thoits

². Comeau, Stewart & Loba

³. Coxa, Borger, Taylor, Fuentes & Ross

- Shamloo, F. (2015). Tehran, Arjomand Records, First Edition.
- Bandura, A., Barbaranelli, C., Caprara, G.V., Pastorelli, C. (1996) Mechanisms of moral disengagement in the exercise of moral agency. *Journal Pers Soc Psychol* 71(2):364–374.
- Barnes, G. M., Welte, J. W., Hoffman, J. H., & Dintcheff, B.A. (1999). Gambling and alcohol use among youth: Influences of demographic, socialization and individual factors. *Journal Addictive Behaviors*, 24(6), 749–767.
- Bashpoor, S., Ahmadi, Sh., Narimani, M. (2015). Investigating the role of moral self-control and self-regulation in predicting the motivation of treatment of drug addicts. *Journal of Nawid Nowsh Mashhad University of Medical Sciences*. Under press. (Persian).
- Bayrami, M., Akbari, E., Qasempoor, A., Azimi, Z. (2011). study of anxiety sensitivity, meta-Worry and components of emotion regulation in students with clinical symptoms of social anxiety and normal students. *Journal Clin. Psycho*, 2(8):43-49. (Persian)
- Borges, A.M., Lejuez, C.W., Felton, J.W., Metrics, P.X. (2018). Positive alcohol use expectancies moderate the association between anxiety sensitivity and alcohol use across adolescence. *Journal Drug Alcohol Depend.* 10; 187:179-184.
- Breese GR, Sinha R, Heilig M (2011) Chronic alcohol neuroadaptation and stress contribute to susceptibility for alcohol craving and relapse. *Journal Pharmacol Ther* 129:149–171. (Persian)
- Brener, N., Kann, D., Kinchen, L., Steven, A., Grunbaum, J.A., Whalen, L., Danice, E., & James, R.G. (2004). Methodology of the youth risk behaviors surveillance system. *MMWR*. Recommendations and reports: Morbidity and mortality weekly report. *Journal of Recommendations and reports/Centers for Disease Control*, 53(12), 1-13.
- Cardwell, S.M., Piquero, A.R., Jennings, W.G., Copes, H., Schubert, C.A., Mulvey, E.P (2015) Variability in moral disengagement and its relation to offending in a sample of serious youthful offenders. *Journal Crim Justice Behav* 42(8):819–839.
- Chandley, A.R., Luebke, A.M., Messman-Moore, T.L., & Ward, R.M. (2014). Anxiety Sensitivity, Coping Motives, Emotion Dysregulation, and Alcohol-Related Outcomes in College Women: A Moderated-Mediation Model. *Journal of Studies on Alcohol and Drugs*. 75; 83-92.
- Comeau, N., Stewart, S.H., Loba, P., (2001). The relations of trait anxiety, anxiety sensitivity, and sensation seeking to adolescents' motivations for alcohol, cigarette, and marijuana use. *Journal Addictive Behaviors*, 26 : 803–825.
- Conrod, P.J., O'Leary-Barrett, M., Newton, N., Topper, L., Castellanos-Ryan, N., Mackie, C., et al. (2013). Effectiveness of a selective, personality-targeted prevention program for adolescent alcohol use and misuse: A cluster randomized controlled trial. *Journal Psychiatry*, 70(3), 334–342.
- Coxa, J. B., Borger S. C., Taylor C., Fuentes C, Ross L. 2001. Anxiety sensitivity and the Five-factor model of personality. *Journal of Behaviour Research and Therapy*, 37: 633-641.
- Delavar A. (2006). Theoretical and scientific resources of research in humanities and social sciences. (Persian).
- Fergus, T.A., Bardeen, J.R. (2013). Anxiety sensitivity and intolerance of uncertainty: Evidence of incremental

- specificity in relation to health anxiety. *Journal Personality and Individual Differences*, 55,640–644.
- Gullone,E.,& Moore,S. (2000). Adolescent risk-taking and the five-factor model of personality. *Journal of adolescence*, 23(4), 393-407.
- Hanson, M. D., & Chen, E. (2007). Socioeconomic status and health behaviors in adolescence: A review of the literature. *Journal of Behavioral Medicine*, 30(3), 263.
- Johnston, L. D., O'Malley, P. M., Miech, R. A., Bachman, J. G., & Schulenberg, J. E. (2016). Monitoring the Future national survey results on drug use, 1975-2015: Overview, Key findings on adolescent drug use. Ann Arbor: Institute for Social Research, the University of Michigan.
- Kiriakidis, S.P. (2008). Moral disengagement: relation to delinquencyand independence from indices of social dysfunction. *Journal Offender Ther Comp Criminol*, 52:571–583.
- Kokkinos, C. M., Voulgaridou, I., Mandrali, M., Parousidou, Chr. (2016). Interactive links between relational aggression, theory of mind, and moral disengagement among early adolescents. *Journal Psychology in the Schools*, 53: 253–269.
- Luke, W. Hyde & Daniel S. Shaw & Kristin L. Moilanen.(2010). Developmental Precursors of Moral Disengagementand the Role of Moral Disengagement in the Developmentof Antisocial Behavior. *Journal Abnorm Child Psychol*, 38:197–209.
- McCaul, M.E., Hutton, H.E., Stephens, M.A.C., Xu, X., & Wand, G.S. (2017). Anxiety, Anxiety Sensitivity, and Perceived Stress as Predictors of Recent Drinking, Alcohol Craving, and Social Stress Response in Heavy Drinkers. *Journal Alcoholism: Clinical and Experimental Research*.1-10.
- Mohammadizadeh; A., Ahmadabadi, Z. (2009). Study of high-risk behaviors among adolescents on prevention of crime in the family environment. *Journal of Family Studies*. (4) .485-467. (Persian).
- Moore, C. (2008). Moral disengagement in processes of organizational corruption. *Journal of Business Ethics*, 80 (1): 129-139.
- Mulford, C.F (2004). Restorative justice and the development ofempathy, remorse and moral disengagement in adolescent offenders.*Diss Abstr Int* 64:5256
- Newton, N. C., Havard, A., & Teesson, M. (2012). The association between moraldisengagement, psychological distress, resistive self-regulatory efficacy and alcohol and cannabis use among adolescents in Sydney, Australia. *Journal Addiction Research andTheory*, 20(3), 261–269.
- Newton, N.C., Barrett, E.L., Swaffield, L., Teesson, Maree.(2014). Risky cognitions associated with adolescent alcohol misuse: Moral disengagement, alcohol expectancies and perceived self-regulatory efficacy. *Journal Addictive Behaviors* 39:165–172.
- Newton, N.C., Andrews, G, Champion, K.E, Teesson, M.(2014). Universal Internet-based prevention for alcohol and cannabis use reduces truancy, psychological distress and moral disengagement: a cluster randomised controlled trial. *Journal Prev Med*.;65:109-15.
- Reiss, S., Peterson, R.A., Gurskey, D.M., McNally, R.J. (1986). Anxiety sensitivity, anxiety frequency, and the prediction of fearfulness. *Journal Behav Res Ther*. 24:1–8.
- Sadeghi, S., Shelani, B., Abedi Peryja, H., Sadeghi, E.(2017). Prognosis of alcohol

- consumption in young people based on family control and support components. *Journal of Quantum Law Research*, 155: 19-144. (Persian).
- Schmidt, N.B., Buckner, J.D., Keough, M.E.(2007). Anxiety sensitivity as a prospective predictor of alcohol use disorders. *Journal BehavModif* ; 31: 202-19.
- Shadnia, S.h. (2010).Alcohol Consumption is high in Iran! Health [serial online] 2010 June; 275: [21].Available at: http://salamatiran.com/pdf/salamat/275_21.pdf. June 26, (Persian).
- Stewart, S. H., & Conrod, P. J. (2008). Anxiety disorder and substance use disorder co-morbidity: Common themes and future directions. In S. H. Stewart & P. *Journal Conrod (Eds.), Anxiety and Substance Use Disorders*, 239-257.
- Taromian, Farhad (2004). Investigating psychosocial predictive factors of drug use in adolescents, based on friend friendship theory, PhD dissertation, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences. (Persian).
- Taylor, S. (2014).Anxiety sensitivity: Theory, research, and treatment of the fear of anxiety. Routledge.
- Thoits, Peggy A. 1982. "Life Stress, Social Support, and Psychological Vulnerability: Epidemiological Considerations." *Journal of Community Psychology*, 10:341-62.
- Thomas, E.P., Afroditi. P. (2016). Moral disengagement as a self-regulatory process in sexual harassment/perpetration at work: preliminary conceptualization: *Journal of Aggression and Violent Behavior*, 21:73-84.
- Wolitzky-Taylor, K., Casey R. Guillot, Raina D. Pang, Matthew G. Kirkpatrick, Michael J. Zvolensky, Julia D. Buckner, and Adam M. Leventhal. (2015). Examination of Anxiety Sensitivity and Distress Tolerance as Trans diagnostic Mechanisms Linking Multiple Anxiety Pathologies to Alcohol Use Problems in Adolescents. *Journal Alcohol Clin Exp Res*, 39(3), 532-539
- World Health Organization. *Global Status Report on Alcohol and Health-2014*. Geneva: World Health Organization; 2014.